

Kulturförsvaret

Verksamhetsplan 2026 – 2027

Föreningens syfte och mål

Kulturförsvaret är en progressiv, partipolitiskt och religiöst obunden förening som värnar konstens och kulturens plats och oberoende. Föreningen arbetar för yttrandefrihet, demokratiska samtal och folkbildning genom opinionsbildning och möten mellan konst, kultur, vetenskap, politik, utbildning och forskning.

Värdegrund

Föreningen arbetar inkluderande utifrån tanken om allas lika värde. Alla medlemmar ska ha möjlighet till inflytande och delaktighet i arbetet enligt vårt syfte och mot våra mål i relation till vad stadgan säger om respektive medlemsform.

Den fria konsten i kris och krig (Utdrag från Kulturrådets sida”)

I en ny rapport från Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) lyfts kulturens och konstens betydelse och viktiga roll i kris och krig. Frågor som vilken rättslig ställning konst och kultur har i totalförsvaret och var sårbarheterna finns i den svenska kulturpolitiska modellen diskuteras i skenet av det ändrade säkerhetspolitiska läget.

– Kulturlivet kan bli viktigt för Sverige i händelse av krig, konstaterar Anna Mc Williams, forskare på FOI och projektledare för rapportgruppen. Många internationella och historiska exempel visar att konst kan ha en viktig roll i att skapa gemenskap, hantera trauma och inge hopp.

Rapporten betonar vikten av att människor ges möjlighet att ta del av konst och kultur även under kriser och krig, samt behovet av att skapa

förutsättningar för konstnärlig frihet i sådana situationer. Internationella och historiska exempel visar att konst ofta har använts som propagandaverktyg i krig, vilket understryker vikten av att stärka skyddet för den konstnärliga friheten som en del av vår samlade beredskap.

Det finns idag mekanismer som skyddar den konstnärliga friheten genom exempelvis yttrandefrihetsgrundlagen och principen om armlängds avstånd. Men hur står sig konstnärlig frihet i händelse av krig? Går det i fredstid att säkerställa att den fria konsten står stark mot polarisering, påverkan och förstörelse?

– Rapporten pekar på att hoten mot konstnärlig frihet kommer öka vid kris och krig och kan ses som ett första steg i arbetet med att förstå och planera för hur beredskap kan stärkas inom kultursektorn. Offentliga, privata och ideella aktörer kommer behövas i arbetet framöver. Det finns behov av att stärka beredskapsstrukturen för kultursektorn. Kulturrådet arbetar vidare med hur myndigheten kan fortsätta upprätthålla konstnärlig frihet och ett kulturutbud vid höjd beredskap, säger Kajsa Ravin, generaldirektör på Kulturrådet.

Rapporten är tänkt att öka förståelsen för beredskapsfrågorna och föreslå ytterligare steg för utveckling av beredskapssystemet. Tre perspektiv har behandlats; hotbilden, juridiska och förvaltningspolitiska perspektiv.

– Rapporten lyfter vikten av att förbättra de ekonomiska villkoren för konstnärer och kulturaktörer för att minska sårbarheten, säger Mika Romanus, direktör på Konstnärsnämnden. Studien pekar också på behovet av att stärka normer och praxis kring den konstnärliga friheten, särskilt på lokal nivå, vilket är en angelägen fråga.

Konsten och kulturen har en stark rättslig ställning i fred såväl som i krig. Dels genom grundlagarna och dels genom internationella konventioner, rättigheter som kan begränsas men det är strikt reglerat hur denna begränsning kan ske. Principen om armlängds avstånd ger också skydd men kräver också att principen respekteras.

Bakgrund

Rapporten "Den fria konsten i kris och krig" har tagits fram på uppdrag av

Kulturrådet och Konstnärsnämnden under år 2025. Syftet har varit att utforska förutsättningarna för att upprätthålla konstnärlig frihet och tillgång till levande kultur i Sverige under kris och krig. Tre frågor har varit ledande: Hur riskerar

den konstnärliga friheten att påverkas vid krig och säkerhetspolitiska utmaningar? Vilken rättslig ställning har konsten och kulturen i totalförsvaret? Var i den svenska kulturpolitiska modellen finns sårbarheter?

Med, bland annat, denna rapport som grund kommer Kulturförsvaret att bevaka frågor som rör konstens, kulturens folkbildningens samt fri press och medias ställning i relation till valrörelsens diskussioner och politiska förslag.

Vi ser hur armlängds avstånd inte längre respekteras och befår att de angrepp på Public Service som vi redan ser kommer att eskalera inför valet.

Trots bevis på att den påstådda "vänstervridningen" snarare är en "lyda i förväg-anpassning" till högerkrafter.

Vi ser en nedmontering av folkbildningen som lämnar många som mest behöver tillgång till gemenskap och utbildning via bildningsförbund och folkhögskolor utan tillgång till det som, på riktigt, skapar den gemenskap och tillhörighet som den upphaussade och påkostade "Kulturkanon" var tänkt att skapa.

Rubrik för verksamhetsåret

Vi behåller samma rubrik som för verksamhetsåret 2025 – 2026.

"Konstens och kulturens betydelse för demokratin och demokratins betydelse för konsten och kulturen"

Vi ser ingen anledning att byta ut den, inget har förändrats vad gäller hotet mot vår yttrandefrihet och demokrati. Möjligen har det förstärkts.

Vår kulturminister Parisa Liljestrand har ett, endast ett svar på alla alarmerande nyheter om kriser i branschen. "Kulturen måste hitta annan finansiering än statlig". Hon pekar på kommuner och regioner. Alla vet att de sedan länge är de främsta finansiärerna av konst och kultur, även om endast bibliotek och muséer är lagstadgad kultur. Kulturministern pekar på filantropi. I dag ges mängder av kurser i hur verksamheter, stora som små, ska arbeta för att förmå onödigt rika att stötta konstnärlig verksamhet. Företaget som stötts av Statens Kulturråd via Kulturbryggan är mycket skickliga på detta. Men, de säger också att det förmodligen inte är möjligt för små ideella föreningar som Kulturförsvaret eller fria professionella grupper att passa in i de, ofta snäva, kriterier som de stiftelser som kan fungera som givare har. Alltså är de medel som Kulturbrygga ger till företaget för att utbilda företrädare för det fria kulturlivet, pengar i sjön. Pengar som kunde gått till verksamhet för till exempel barn och unga.

Media

Vi kommer att arbeta för att på olika sätt ta oss in i det politiska samtalet. Via inlägg i sociala medier, via vår återkommande skribent Gunnar Bergdahl i "Gunnars Hörna", via att erbjuda den som vill skriva i våra ämnen under rubriken "Kulturförsvaret Kulturdebatt" på vår hemsida, via pod-intervjuer och "Kulturförsvaret TV" Om möjligt, även genom artiklar i lokal och riks-media. Via sociala medier och vår hemsida når vi medlemmar i hela landet. På Facebook har vi nu mer än 7 200 medlemmar. Vår hemsida är välbesökt. Vi planerar att fortsätta att söka medel från såväl Göteborgs som Västra Götalandsregionens kulturnämnder. Våra medlemmar finns i ett antal kommuner i regionen och vi har under 2025 gjort arrangemang i två kommuner, Öckerö och Borås.

Samarbeten

Kulturförsvaret har fortsatt samarbete med Sensus bildningsförbund, Öckerö bibliotek och Vingen Folkets Husförening. Sensus har finansierat två arrangemang under 2025 och kan fortsatt finansiera utifrån sina kriterier. Både Öckerö bibliotek och Vingen erbjuder lokal i samarbete för samtal, föreläsningar och för konstnärliga arrangemang. Kulturförsvaret har under 2025 blivit medlemmar i Göteborgs Föreningscenter, vilket ger fördelaktiga möjligheter till lokalhyra. Vi diskuterar även möjligt samarbete med dem inför valet.

Utöver de goda samarbeten vi har, krävs följande för att lyckas:

- 1.En ökning av antalet aktiva medlemmar.
- 2.Att alla medlemmar, oavsett typ av medlemskap, delar vårt material. det är möjligt via vår hemsida.
- 3.Att de medlemmar som valt att vara ordinarie/aktiva, lägger tid och kraft i verksamheten med sin kompetens.
- 4.Att de anslag som söks från Göteborgs stads och VGR:s kulturnämnder beviljas.
- 5.Att vi alla tror på att:

"En annan framtid är möjlig" – "Vi kan göra det – Tillsammans!"

/Styrelsen